

Een mooie M1 (eerste bovenkaakskies) van de woelrat *Arvicola terrestris*, nog onaangeraakt op het strand van Hoek van Holland

FANS LANGEVELD

FOSSIELE MUIZENKIESJES VERZAMELEN OP OPGESPOTEN STRANDEN

Sommige opgespoten stranden zijn goed geschikt om de fossiele resten van kleine zoogdieren te vinden, met name kiesjes van woelmuizen (zie voor een overzicht van de meeste vindplaatsen Dieleman, 2010). Meerdere goede exemplaren per uur zijn te halen. Maar hoe vind je die kleine kiesjes nou?

Belangrijk om je te realiseren bij opgespoten stranden is dat vaak niet alleen het deel van het strand dat onderhevig is aan het getij is opgespoten, maar ook het stuk daarboven, dus boven de vloedlijn. Op dat stuk is het het gemakkelijkst om muizenkiesjes te vinden.

Hoger op opgespoten stranden ontstaan onder invloed van wind en regen vaak wat geconcentreerde plekjes met vooral grove zandkorrels en ander klein materiaal, dat groter is dan de gemiddelde zandkorrel op het strand. Op dit soort plekken zijn vaak kiesjes te vinden, soms in aanzienlijke hoeveelheden.

Maar ook plekken hoog op het strand waar de korrels niet zo gesortteerd liggen kunnen geschikt zijn. Een goede aanpak is om het gewoon eens te proberen en wanneer je na een uurtje nog niet eens een snijtandfragmentje hebt gevonden, het elders op het strand te proberen. Met doorzettingsvermogen en geluk vind je de kiesjes op een geschikt strand beslist.

Ook belangrijk is om niet te gehaast te zijn en vooral dicht bij de grond te gaan zitten. Dat betekent dus op handen en knieën, of zelfs languit in het zand. Toch zijn niet alle kiesjes zo minuscule als je zou verwachten. Vooral de m1 (eerste onderkaakskies) van de woelrat *Arvicola terrestris* (Linnaeus, 1758) heeft een kauwvlak dat toch 4mm is en een totale hoogte tot 6mm. Aan de andere kant zijn er bijvoorbeeld de tweede kiesjes (m2 en M2) van *Microtus*, die met een kauwvlak van 2mm een stuk lastiger te vinden zijn. Het meest opvallend zijn de min of meer complete onderkaakjes van *Arvicola*, die zijn zelfs rechtoplopend nog te vinden, maar helaas zijn dergelijke vondsten erg zeldzaam.

Als opwarmertje volgen er nu enkele zoekplaatjes. De afbeeldingen zijn niet in scene gezet, maar zijn gefotografeerd na de vondst, maar nog voor het oprapen van de kiesjes. Per figuur valt er steeds één kiesje te vinden. De antwoorden staan op pagina 44, in het klein.

Ten slotte nog dit; bij het zoeken naar muizenkiesjes is de kans groot dat je ook andere fossielen vindt. Waaronder de snijtanden en botjes/botfragmentjes van muizen en andere kleine zoogdieren, maar ook beenvissen, roggengroenten, haaiantandjes, vissenkakjes, roggengroenten en mollusken. Veel van dergelijke fossielen zijn herwerkte fossielen en vormen een leuke aanvulling.

DANKWOORD

Met dank aan Hans Langeveld en Francien Dieleman voor het maken van de foto's.

LITERATUUR

Dieleman, F. (2010) De Noordzee als vindplaats van kleine zoogdieren. *Cranium* 27-2, 43-48.

HANS LANGEVELD

De resultaten qua kiesjes (andere vondsten apart gehouden) van een paar uur kruipen op het strand van Ouddorp

HANS LANGEVELD

De auteur op zoek naar muizenkiesjes op het strand van Hoek van Holland

ZOEK HET KIESJE!

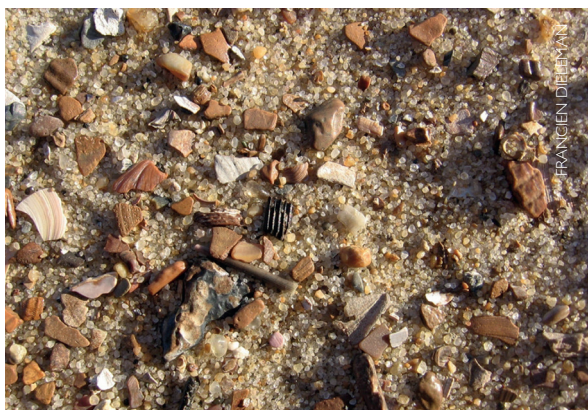
HANS LANGEVELD

HANS LANGEVELD

FRANCIEN DIEBEMAN

FRANCIEN DIEBEMAN

AUTEUR
BRAM LANGEVELD